

Respons

Gambia: Rettsforfølgelse av homofile

Problemstilling/spørsmål:

- Hva er strafferammen for homoseksuelle handlinger i Gambia?
- Finnes det eksempler på at gambiske borgere er straffedømt for å ha begått homoseksuelle handlinger?
- Kjenner Landinfo til at gambiske menn straffefølges for prostitusjon rettet mot mannlige kunder?

Gambisk lovverk

USAs utenriksdepartement opplyser i siste utgave av sin årlige rapport om menneskerettslige forhold i Gambia at landets straffelov ikke inneholder noe konkret lovforbud mot homoseksuelle handlinger (US State Department 2009, del 5). Human Rights Watch (HRW) opplyser imidlertid at gambiske domstoler regner homoseksuelle handlinger som “handling mot naturen”, som er forbudt i henhold til § 144 i gambisk straffelov. Strafferammen er fengsel i opptil 14 år (HRW 2008).

Merk at islamsk *shari'a*-rett bare praktiseres i gambisk familierett, og ikke i strafferetten.

Kort om forholdene for menn som har sex med menn i Gambia

Homoseksualitet forstås annerledes i Gambia enn hva som er vanlig i Norge. Den følgende korte redegjørelsen for forståelse av mannlig homoseksualitet utenfor vestlige land er dekkende også for Gambia:

Sterkt forenklet forstås (mannlig) homoseksualitet tradisjonelt mer som handling enn som et aspekt ved et individs identitet. Det gjøres et klart skille mellom den aktive og den passive seksualpartner – hvor den aktive part er den som penetrerer, den passive den som blir penetrert. Generelt er det den passive part som står i fare for å bli stigmatisert fordi han overskrider sin kjønnsrolle som mann. Den aktive part vil i liten grad møte sosial fordømmelse – vel å merke så lenge han ikke altfor tydelig foretrekker mannlige seksualpartnere fremfor kvinnelige og dessuten holder en lav profil [...]. Termene som blir brukt om menn som tar rollen som passive

Respons Gambia: Rettsforfølgelse av homofile

seksualpartnere for andre menn, vil ofte understreke dissens femininitet/mangel på maskulinitet (Skogseth 2001, s. 395).

Et forskerteam ledet av den senegalesiske sosiologen Cheikh Ibrahima Niang gir i en rapport om hiv-forebyggende arbeid blant menn som har sex med menn et utdypende bilde av de sosiale forholdene for denne gruppen i Gambia og nabolandene Senegal og Burkina Faso (Niang et al. 2004, s. 8-13), som stemmer svært godt med beskrivelsen ovenfor. Som nevnt innledningsvis er homoseksuelle handlinger forbudt i Gambia, og rapporten til forskerteamet til Niang viser også at menn som har sex med menn, særlig de som tar rollen som passive seksualpartnere for andre menn, blir utsatt for betydelig stigmatisering.

Fordømmende uttalelser fra Gambias president Jammeh

Situasjonen for menn som har dragning mot andre menn ble ytterligere forverret i mai 2008, da Gambias president Yahya Jammeh kom med svært fordømmende uttalelser i en tale:

President Yahya Jammeh has asked members of the country's security services to seek out and arrest any person who is gay, latest by last Friday. They must also close down any motel suspected of harboring gays, he ordered, while also asking yard owners to expel suspected gays from their compounds. The president gave his instructions to the police on Thursday, When he spoke at the Victory Celebration held at the Tallinding Buffer Zone. He announced that his government will soon come up with new law banning homosexual practices in The Gambia; a law which will be more stringent than any found in other states such as Iran.

The Gambia leader declared that he has nothing against foreigners who are legally resident in the country because they are in search of greener pastures. However, he will not tolerate criminal practice such as homosexuality (State House 2008).

Ifølge BBC sa Jammeh også at han ville halshugge homofile i Gambia (BBC News 2008). Disse uttalelsene er klare og tydelige, men det kan være at det her skjer en viss sammenblanding av begrepene homoseksualitet og pedofili, særlig siden Jammeh ga homofile beskjed om å forlate landet innen 24 timer (BBC News 2008). Gambia har lenge vært reisemål for europeiske menn som begår overgrep mot gambiske mindreårige, både gutter og jenter (se Kvilesjø 2007), og i 2007 ble en norsk mann dømt for slike overgrep begått i Gambia (Holm 2007). Forskerteamet til Cheikh Ibrahima Niang beskriver situasjonen slik:

In both Senegal and the Gambia, those areas favored by tourists — Petite Côte in Senegal and the beaches in the Gambia — attract high numbers of MSM [men who have sex with men] involved in commercial sex. Western tourists are believed to seek out very young partners considered to be “virgins” and therefore uninfected with HIV. These young partners often pretend submissiveness, ignorance or innocence (Niang et al. 2004, s. 13).

Landinfo mener derfor det er grunn til å tro at begreper som *homosexual* og *gay* i en viss grad assosieres med hvite mannlige turister som er ute etter sex med mindreårige gambiske gutter. I en artikkel i den gambiske nettavisa Freedom går det tydelig fram at uttalelsene til Jammeh som ble referert ovenfor ble forstått som rettet mot utenlandske turister, og at de ble fulgt opp av politiaksjoner mot områder som frekventeres av europeiske menn mistenkt for å søke sex med gambiske menn (Ceesay 2008).

Respons Gambia: Rettsforfølgelse av homofile

Imidlertid har president Jammeh også kommet med uttalelser som fordømmer homofile som helt klart er rettet mot gambiere, som i utsagn referert av nettavisa Freedom hvor han lovet å sparke ut homofile og lesbiske fra Gambias militære styrker (Faye & Jallow 2009). Samtidig finner Landinfo ingen informasjon som tilsier at det jobbes konkret med et lovforslag hvor strafferammene for homoseksuelle handlinger vil bli utvidet, selv om Jammeh selv erklærte at dette ville skje i talen sin i mai 2008 (jf. sitatet ovenfor).

Finnes det eksempler på at gambiske borgere er straffedømt for å ha begått homoseksuelle handlinger?

Landinfo har ikke funnet konkrete eksempler på at gambiske borgere er blitt stilt for retten siktet for homoseksuelle handlinger. Landinfo har foretatt søk på nettstedet www.allafrica.com, som er en database over nyhetsartikler publisert av nettaviser i hele Afrika. Her samles det meste stoff som publiseres i nettutgavene i gambiske aviser. Heller ikke Amnesty International (Amnesty 2009) eller USAs utenriksdepartement sin siste rapport om menneskerettslige forhold i landet (US State Department 2009) melder om slike straffesaker mot gambiske borgere, men Amnesty opplyser at tre gambiske menn ble arrestert etter president Jammehs uttalelser i mai 2008 (men gir ikke informasjon om hva som skjedde dem videre). Det er også kjent fra pressen at borgere av Senegal (IRIN News 2008), Spania (Amnesty 2009) og Nederland (Grew 2009) har blitt arrestert. Landinfo har ikke funnet informasjon om hva som videre hendte med de arresterte senegaleserne, men de to spanske borgerne ble sluppet fri etter fem døgn i forvaring og forlot landet umiddelbart etter (Gambia News 2008) og den nederlandske turisten ble bøtelagt (Grew 2009). Senegalesisk presse har rapportert at flere senegalesiske homofile forlot Gambia etter president Jammehs uttalelser i mai 2008 (L'As 2008).

Heller ikke FNs høykommissær for menneskerettigheter nevner eksempler på at noen er blitt siktet eller straffet for homoseksuelle handlinger i Gambia i rapporten som lå til grunn for gjennomgangen av forholdene i landet gjort av arbeidsgruppa til FNs menneskerettighetsråd i februar 2010 (UN HRC 2009). Her refereres det imidlertid til at den britiske fagorganisasjonen Trades Union Congress (TUC) uttrykker uro over president Jammehs homofobiske uttalelser og fordømmer urettmessige arrestasjoner av borgere mistenkt for å ha gjort homoseksuelle handlinger (UN HRC 2009, s. 3). Dette, sammen med informasjonen fra Amnesty referert ovenfor, er en indikasjon på at arrestasjoner forekommer, selv om de ikke fører til siktelser og straffeforfølgelse.

Kjenner Landinfo til at gambiske menn straffefølges for prostitusjon rettet mot mannlige kunder?

Landinfo har ikke vært i stand til å finne informasjon om konkrete tilfeller hvor gambiske menn er straffefølgt for å drive prostitusjon rettet mot andre menn. Forskerteamet til Cheikh Ibrahima Niang opplyser imidlertid følgende:

In the Gambia, MSM [men who have sex with men] harbor a real fear that brutal state-sponsored violence that is used against commercial sex workers and women who use skin-bleaching cream could easily be turned against them. Official government statements violently decry behavior that is considered sexually deviant. As a result, MSM are suspicious and fearful of public institutions, including those in charge of combating the HIV/AIDS epidemic (Niang et al. 2004, s. 12).

Denne frykten som menn i Gambia som har sex med menn nærer for myndighetene, har sannsynligvis ikke blitt noe mindre etter Jammehs uttalelser ved ulike anledninger fra mai 2008. I tillegg indikerer rapportene nevnt ovenfor om politiaksjoner mot områder hvor mannlige utenlandske turister møter gambiske menn, at menn som prostituerer seg, i likhet med andre menn som har seksuelle forhold til andre menn, kan oppleve arrestasjoner og andre problemer med politiet, selv om dette ikke fører til strafferettslig forfølgelse.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Referanser

- Amnesty International (2009, 28. mai). *Amnesty International Report 2009 – Gambia*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a1fadeb2.html> [lastet ned 16. februar 2010]
- L'As (2008, 19. mai). Sale temps pour les «goordjiguen» sénégalais réfugiés à Banjul: Serigne Mboup et Ady Seck coffrés, Pape Mbaye en fuite. Dakar: *L'As*. Tilgjengelig fra http://www.seneweb.com/news/engine/print_article.php?artid=16456 [lastet ned 16. februar 2010]
- BBC News (2008, 23. mai). Gambia gay death threat condemned. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7416536.stm> [lastet ned 16. februar 2010]
- Ceesay, M.B. (2008, 12. juni). Kill all gays – Jammeh issues new threats!! European tourists complained security harassment as Gambian security forces poises as gays to get them arrested!! *Freedom*. Tilgjengelig fra <http://www.freedomnewspaper.com/Homepage/tabid/36/mid/367/newsid367/3348/Breaking-NewsKILL-ALL-GAYS-JAMMEH-ISSUES-NEW-THREATS-Iran-supports-Jammehs-threats/Default.aspx> [lastet ned 16. februar 2010]
- Faye, M. & Jallow, Ebrima (2009, 7. desember). Jammeh threatens to sack gay and lesbian soldiers in Gambia, says lesbianism is a taboo in the military. *Freedom*. Tilgjengelig fra <http://www.freedomnewspaper.com/Homepage/tabid/36/mid/367/newsid367/4714/Breaking-News-Gambia-Jammeh-Threatens-To-Sack-Gay-And-Lesbian-Soldiers-In-Gambia/Default.aspx> [lastet ned 16. februar 2010]
- Gambia News (2008, 4. juni). Gambia releases 2 Spanish men detained for allegedly propositioning taxi drivers. *Gambia News*. Tilgjengelig fra <http://www.gambianow.com/news/News/Gambia-releases-2-Spanish-men-detained-for-allegedly-proposition.html> [lastet ned 16. februar 2010]
- Grew, Tony (2009, 6. januar). Dutchman fined for gay “indecent” in Gambia. *Pink News*. Tilgjengelig fra <http://www.pinknews.co.uk/news/articles/2005-10290.html> [lastet ned 16. februar 2010]

Respons **Gambia: Rettsforfølgelse av homofile**

- Holm, Per Annar (2007, 24. mai). Lærer dømt for guttesex. *Aftenposten*. Tilgjengelig fra <http://www.aftenposten.no/nyheter/oslo/article1801888.ece> [lastet ned 16. februar 2010]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2008, 11. juni). *Gambia: President should disavow reported homophobic threats*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/news/2008/06/11/gambia-president-should-disavow-reported-homophobic-threats> [lastet ned 16. februar 2010]
- IRIN News (2008, 12. juni). Gambia: Mob violence and murder feared after President's gay beheading threat. *IRIN News*. Tilgjengelig fra <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=78716> [lastet ned 16. februar 2010]
- Kvilesjø, Svend Ole (2007, 21. juni). – Norske turister forgriper seg mot barn. *Aftenposten*. Tilgjengelig fra <http://www.aftenposten.no/reise/article487839.ece> [lastet ned 16. februar 2010]
- Niang, Cheikh Ibrahima, Moreau, Amadou, Bop, Codou, Compaoré, Cyrille & Diagne, Moustapha (2004, september). *Targeting vulnerable groups in national HIV/AIDS Programs: The case of men who have sex with men – Senegal, Burkina Faso, The Gambia*. Washington, D.C.: The World Bank. Tilgjengelig fra http://siteresources.worldbank.org/AFRICAEXT/Resources/no_82.pdf#26 [lastet ned 16. februar 2010]
- Skogseth, Geir (2001). Minoritet i annen potens: Homo i innvandermiljøer – innvandrere i homomiljøer. I: Brantsæter, Marianne C., Eikvam, Turid, Kjær, Reidar & Åmås, Knut Olav (red.). *Norsk homoforskning*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 393-409.
- State House (2008, 15. mai). *President Jammeh condemns homosexuality [sic]*. Gambia: State House. Tilgjengelig fra http://www.statehouse.gm/images/dialogue-tour_2008/day11_150508/index.htm [lastet ned 16. februar 2010]
- UN HRC, dvs. UN Human Rights Council (2009, 2. november). *Summary prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights, in accordance with paragraph 15 (c) of the annex to Human Rights Council Resolution 5/1 – Gambia*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4b27b2e50.pdf> [lastet ned 16. februar 2010]
- US State Department (2009, 25. februar). *2008 human rights reports: The Gambia*. Washington, D.C.: US State Department, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/af/119003.htm> [lastet ned 16. februar 2010]

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.